

Handläggare
Michelle Baumann
08- 535 369 11
Michelle.Baumann@huddinge.se

Klimat- och stadsmiljönämnden

14185 Huddinge

Beslut om strandskyddsdispens och tillstånd för åtgärder inom Orlången naturreservat på fastigheten BALINGSTA 8:1

Beslut

Bygglövs- och tillsynsnämnden beslutar:

1. Klimat- och stadsmiljönämnden (212000-0068) medges strandskyddsdispens för grävning av dammar (punkt 1, 3, 4 och 9 på karta områdesbestämmelser, bilagd), plantering av träd och buskar samt iläggning av sten i bäck enligt bifogade handlingar på fastigheten BALINGSTA 8:1.
2. Klimat- och stadsmiljönämnden (212000-0068) medges tillstånd enligt föreskrifterna för Orlångens naturreservat för plantering av träd och buskar enligt ansökan på fastigheten BALINGSTA 8:1.
3. Huddinge kommun, Klimat- och stadsmiljönämnden (212000-0068) ska betala en avgift på 27 198 kronor för prövningen av ansökan om strandskyddsdispens och tillstånd från reservatsföreskrifterna.

Villkor för beslut

- a. Markskador ska dokumenteras och återställande ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten i Huddinge kommun.
- b. Främmande arter får inte införas i reservatsområdena. Återställande av skadad vegetation ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten i Huddinge kommun.
- c. Sprängning är inte tillåtet.
- d. Avfall som uppkommer i samband med arbetet ska omhändertas.
- e. Enbart det område som är markerat och beskrivet i ansökan får tas i anspråk för det sökta ändamålet.
- f. Arbetsområdet ska märkas ut och inhägnas enligt vad som framgår på markering på karta på sida 3-5 i dokumentet *Anmälan om vattenverksamhet och ansökan om dispens från generellt biotopskydd*.
- g. Parkering eller annan tillfällig uppställning fordon får endast ske på befintliga parkeringsplatser.

Stöd för beslut

Beslutet är fattat med stöd av 2 kap. 1, 2, 3, 6 och 7 §, 7 kap. 13, 15, 18 b, 18 c och 26 § samt 16 kap. 2 § miljöbalken (1998:808), MB. Avgift tas ut med stöd av 27 kap. 1 § MB och taxa för bygglovs- och tillsynsnämndens verksamhet enligt miljöbalken, HKF 4210.

Delegaten har enligt punkt J 2.1 i gällande delegationsordning rätt att för nämndens räkning fatta beslut.

Beslutsunderlag

Anmälan om vattenverksamhet och ansökan om dispens från generellt biotopskydd (*Diarienummer KLN-2021/4*) inkommen 2022-02-23

Beslut Länsstyrelsen (*Ärendebeteckning 535-69706-2021 datum: 2022-02-02*) inkommen 2022-02-23

Kompletteringar från 2022-04-08

Karta områdesbestämmelser 2022-06-03

Ärendet

Klimat- och stadsmiljönämnden, via Natur- och klimatavdelningen, inkom med en ansökan om strandskyddsdispens och tillstånd från Orlångens reservatsföreskrifter till miljötillsynsavdelningen den 23 februari 2022. I ansökan bifogades anmälan om vattenverksamhet och ansökan om dispens från generellt biotopskydd som gick till Länsstyrelsen. I ansökan bifogades det även kommunikeringen Huddinge kommuns Natur- och klimatavdelning haft med länsstyrelsen samt beslutet som länsstyrelsen fattade.

Ansökan omfattar anläggandet av åtta dammar vars syfte är att öka områdets biologiska mångfald samt bidra till bättre vattenkvalitet i omkringliggande vattenförekomster. Dammarna ska fånga upp lerpartiklar med partikelbunden fosfor så att dessa kan sedimenteras. Ansökan omfattar även dämning och i läggandet av sten i den befintliga Mörtsjöbäcken. Runt Mörtsjöbäcken planeras det även att planteras ut träd och buskar som ska förhindra avdunstning i bäcken.

Det är endast dammarna med nummer 1, 3, 4 och 9 och åtgärderna omkring Mörtsjöbäcken som omfattas av strandskyddsbestämmelserna (se *Anmälan om vattenverksamhet och ansökan om dispens från generellt biotopskydd* och karta områdesbestämmelser). Alla åtgärder ligger inom Orlångens naturreservat.

Ansökan för strandskyddsdispens och naturreservatets föreskrifter kompletterades den 8 april 2022. I kompletteringen framgick de särskilda skälen till att strandskyddsdispens och tillstånd enligt naturreservatets föreskrifter ska ges. Natur- och klimatavdelning menar att åtgärderna behövs för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse och anläggningarna som för sin funktion behöver ligga vid vattnet då behovet inte kan tillgodoses utanför området.

Natur- och klimatavdelningen meddelade även att åtgärderna behövs för att uppfylla reservatets syfte och mål. Det ska även vara angivet i deras skötselplan att de ska kunna återskapa och anlägga våtmarker. Det står även att i skötselzon B som finns i området kan nya våtmarker återskapas genom dämning. Samt att våtmarker som näringsfällor kan med fördel anläggas i kulturlandskapsområden och skogsmark.

Området är dessutom utpekats som riksintresse för friluftsliv.

Kommunicering

Natur- och klimatavdelning har även kommunicerat med de arrendatorer som finns i området. Arrendatorerna och berörda verksamheter har inga invändningar mot åtgärderna.

Tillämpliga bestämmelser

Strandskyddat område

Syftet med strandskyddet är enligt 7 kap. 13 § MB att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Att skyddet av stränderna, tryggheten av förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och bevarandet av goda livsvillkor för växter och djur är en nationell angelägenhet framgår av propositionen *Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier* (prop. 2001/01:130, s. 117) och propositionen *Strandskyddet och utvecklingen av landsbygden* (prop. 2008/09:119, s. 30). Strandskyddet är ett allmänt intresse som är så starkt att utgångspunkten är att det i normalfallet har företräde mot andra intressen (prop. 2008/09:119 s. 53).

Fastigheten är belägen inom strandskyddat område. Det innebär förbud mot att uppföra nya byggnader, anläggningar eller anordningar och att byggnation endast får ske om det finns dispens från förbuden i 7 kap. 15 § miljöbalken. Inom strandskyddsområde får inte heller åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter vidtas. Byggnader får inte ändras så att de avhåller allmänheten från att vistas i ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt.

Enligt 7 kap. 18 b § MB får kommunen i det enskilda fallet ge dispens från förbuden mot olika åtgärder inom strandskyddat område, om åtgärden inte bedöms motverka strandskyddets syften samt uppfyller något av villkoren för särskilt skäl i 7 kap. 18 c § MB. Av mark- och miljööverdomstolens dom i MÖD 2020:2 följer dock att även andra särskilda skäl kan vara aktuella än de som är uppräknade i 7 kap. 18 c § MB. Enligt HD:s avgörande i mål T 6460-19 är dock utrymmet för detta mycket litet.

Enligt 7 kap. 26 § MB får dispens från förbud eller föreskrifter i kapitlet endast ges om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Enligt 16 kap. 2 § MB får tillstånd, godkännande eller dispens enligt balken eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken ges för begränsad tid och får förenas med villkor.

Naturresevatets föreskrifter

I miljöbalken, enligt 2 kap. 1 § gäller den omvända bevisbördan, som innebär att det är den som bedriver en verksamhet som ska visa för tillsynsmyndigheten att hänsynsreglerna i 2 kap. MB följs. I hänsynsreglerna i 2 kap. MB står vidare att den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska ha tillräckligt med kunskap för att skydda människors hälsa och miljön för skada (2 §).

Verksamhetsutövaren ska vidta de försiktighetsmått, iaktta de begränsningar samt utföra de skyddsåtgärder som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön (3 §). För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön (6 §). Allt detta ska göras ur ett rimlighetsperspektiv (7 §). Rimlighetsavvägningen beskriver att åtgärder som utförs ska vara rimliga att utföra i proportion till olägenheten samt att dessa ska vara ekonomiskt försvarbara.

Ett tillstånd i enlighet med ett naturresevatets föreskrifter ska vara förenlig med resevatets syften. Tillståndet upphör att gälla om den åtgärd som avses med tillståndet inte har påbörjats inom två år eller avslutats inom fem år från det att beslutet vann laga kraft.

Enligt 16 kap. 2 § MB gäller att tillstånd, godkännande eller dispens enligt balken eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken, får ges för begränsad tid och får förenas med villkor.

Området är belägen inom Orlångens naturresevat. Detta innebär restriktioner för hur marken får användas. Åtgärder som vidtas inom ett naturresevat måste vara förenliga med resevatets syfte.

Enligt punkt A18 i naturresevatets föreskrifter är det förbjudet att utan kommunens tillstånd att plantera ut växt- eller djurarter.

Orlångens naturresevat

Orlångens naturresevat inrättades genom beslut av kommunfullmäktige den 1 december 1998. Nytt beslut togs den 13 september 2010. Resevatets syften är att:

- bevara och utveckla Orlångensområdets värden avseende natur-, kultur- och rörligt friluftsliv
- vårda och skydda naturvärden knutna till kulturlandskapet
- bevara de betespräglade skogarnas naturvärden genom naturvårdande skötselåtgärder

- lägga särskilt fokus på områdets rika förekomst av ek samt skydda de delar som har eller kan få naturskogsqualiteter
- bevara de arter och typiska organismsamhällen som är beroende av skog som lämnas för fri utveckling i väsentligen orört skick
- de naturgivna förutsättningarna för det rörliga friluftslivet skall vara styrande
- Särskilt värna om Ågestasjön och dess kringliggande våtmarkers, liksom våtmarken Bottnens (Balingsta) betydelse för fågellivet
- skydda områdets fornminnen och kulturvärden.

Bygglovs- och tillsynsnämnden får ta betalt för sin handläggning enligt 27 kap. 1 § MB. Avgift tas ut med stöd av taxa HKF 4210, som beslutats av kommunfullmäktige.

Bygglovs- och tillsynsnämndens bedömning

Strandskyddsbestämmelser

Bygglovs- och tillsynsnämnden beslutar att dispens från strandskyddsbestämmelserna på fastigheten BALINGSTA 8:1 medges för den sökta åtgärden.

Det är förbjudet inom strandskyddat området att uppföra nya byggnader, anläggningar eller anordningar och att byggnation endast får ske om det finns dispens från förbuden i 7 kap. 15 § miljöbalken. Inom strandskyddsområde får inte heller åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter vidtas. Oavsett om det är positivt eller negativt. Byggnader får inte ändras så att de avhåller allmänheten från att vistas i ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt.

För att kunna bevilja strandskyddsdispens krävs särskilda skäl som finns angivna i 7 kap. 18c § MB. Åtgärden måste även vara förenlig med strandskyddets syften som finns angivet i 7 kap 13§ MB. Nämnden gör bedömningen att det finns särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c § 1 då platsen för dammarna är ianspråktagen på ett sätt som gör att den saknar betydelse för strandskyddets syften. I dagsläget finns det både åkermarker och betesmarker i området som ianspråkta marken. Vattenverksamheten kommer på sådant sätt inte att ianspråkta marken på ett sätt som förändrar strandskyddets förutsättningar. Det vill säga påverka allmänhetens tillgänglighet till strandskyddat område på ett negativt sätt eller försämra möjligheterna att bevara goda livsvillkor för djur- och växter både på land och vatten.

Nämnden gör bedömningen att särskilda skäl finns enligt 7 kap. 18 c § 3 då anläggning behövs som för sin funktion ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området. Syftet med dammarna är dels att sedimentera och filtrera vatten innan det rinner ner i omkringliggande recipienter. Vattenverksamheten kommer att fungera som näringsfällor och ska därmed fånga upp näring som läcker in från omkringliggande åker- och betesmarker. Så för att

uppfylla sin funktion behöver dammarna var lokaliserade inom strandskyddat område enligt sida 5 i *Anmälan om vattenverksamhet och ansökan om dispens från generellt biotopskydd*.

Iläggandet av sten och stock i Mörtsjöbäcken klassas som en anordning som kan väsentligt förändra djur- och växters livsvillkor och är därmed dispenspliktigt enligt 7 kap 15 § MB. Bygglovs- och tillsynsnämnden gör bedömningen att det finns särskilda skäl enligt 7 kap. 18c § 5 både för grävandet av dammarna och för iläggandet av sten och stock i Mörtsjöbäcken. Syftet med dämningssåtgärder i Mörtsjöbäcken är att fördröja vattnet och förse området med vatten under en längre tidsperiod. Dammarna och dämningssåtgärderna i Mörtsjöbäcken bedöms öka värdet för friluftslivet genom att små miljöer skapas som bidrar till ett mer varierat landskap, men även till att förbättra den biologiska mångfalden i området genom att utgöra habitat till vattenlevande insekter och djur.

Planteringen av träd och buskar kan ha en avhållande effekt för allmänheten men även väsentligt förändra djur- och växters livsvillkor och är därmed dispenspliktig enligt 7 kap 15 § MB. Bygglovs- och tillsynsnämnden gör samma bedömning som ovan gällande iläggandet av sten och stock i bäcken och dammarna. Att utplanteringen av träd och buskar är ett allmänt intresse då åtgärden kan förbättra den biologiska mångfalden men även friluftslivet genom en lugn och fridfull miljö.

Alla åtgärder bedöms även förenliga med strandskyddets syften då den inte bedöms försämrade förutsättningarna för den allemansrättsliga tillgången till strandområdet. Bygglovs- och tillsynsnämnden bedömer att åtgärderna skapar en miljö som ger möjligheten till ett starkare djur- och växtliv. Åtgärderna möjliggör att vatten kan stanna kvar i både dammar och diken en längre tid under året, vilket ger området bättre möjligheter till att utgöra goda livsmiljöer för groddjur och vattenlevande insekter. Åtgärderna bedöms inte motverka strandskyddets syften under förutsättning att villkoren efterlevs.

Sammanfattningsvis finns därför förutsättningar att bevilja strandskyddsdispens för samtliga sökta åtgärder.

Tillståndsprövning enligt reservatsföreskrifterna

Bygglovs- och tillsynsnämnden bedömer att åtgärderna, med angivna villkor, är förenliga med reservatets syften. Nämnden beslutar därför att ge tillstånd enligt föreskrifterna för Orlångens naturreservat för den sökta åtgärden.

Den valda platsen bedöms även lämplig med hänsyn till 2 kap. 6 § och reservatets syften motverkas inte av åtgärden.

Natur- och klimatavdelningen motiverade att enligt skötselplanen för Orlångens naturreservat ska det vara möjligt för dem att anlägga nya våtmarker och återskapa gamla våtmarker genom dämning. Det anges även i skötselplanen att

våtmarker som näringsfällor med fördel kan anläggas i kulturlandskapsområden och skogsmark. Vilket är den typ av område som denna ansökan omfattas av. Området för den sökta åtgärden är ett kulturlandskap med både åkermarker och betesmarker. Eftersom syftet med dammarna är att fungera som näringsfällor men även bidra till den biologiska mångfalden i området undantas dessa från reservatsföreskrifterna. Med denna motivering anser bygglovs- och tillsynsnämnden att vattenverksamheten inte kräver dispens eller tillstånd från Orlångens reservatsföreskrifter. Då åtgärderna ingår i områdets skötsel enligt skötselplanen och därmed undantas från reservatsföreskrifterna, och behöver därför inte prövas. Bygglovs- och tillsynsnämnden bedömer även att dammarna inte strider emot naturreservatet syfte.

Däremot bedöms det att tillstånd enligt föreskrifterna krävs för utplantering av träd och buskar omkring Mörtsjöbäcken enligt punkt A18 i reservatsföreskrifterna. Då det är förbjudet utan kommunens tillstånd att plantera ut växt- eller djurarter. Syftet med utplanteringen av träd och buskar är att förhindra avdunstning av vatten från Mörtsjöbäcken, som i sin tur ska bidra till ett rikt våtmarksliv men även utveckla natur-, kultur- och rörligt friluftsliv. Planteringen av träd ska bidra till att skapa ett varierande landskap som stärker friluftslivet i kulturlandskapet genom en ökad upplevelse av flera olika småmiljöer.

Bygglovs- och tillsynsnämnden anser inte att planteringen av träd och buskar strider mot reservatets syfte då åtgärden bedöms utveckla Orlångens områdets värden avseende natur-, kultur- och rörligt friluftsliv.

Tillstånd enligt Orlångens reservatsföreskrifter punkt A18 medges därmed till utplanteringen av träd och buskar enligt bifogade handlingar. Dammarna som hör till vattenverksamheten undantas från reservatsföreskrifter med förutsättning att de försiktighetsmått som angivits följs.

Avgift

Avgift tas ut enligt taxa för bygglovs- och tillsynsnämndens verksamhet enligt miljöbalken, HKF 4210. I avgiften ingår inläsning av ärendet, kontakt med parter, samråd med experter, inspektioner, restid, beredning av ärendet i övrigt samt föredragning och beslut.

För prövningen av ansökan om strandskyddsdispens tas en fast avgift ut med 27 198 kronor.

Information och upplysning

Faktura skickas separat.

Länsstyrelsen kan komma att överpröva beslutet om strandskyddsdispens om det finns skäl att anta att det inte finns förutsättningar för dispens, eller att en brist i ärendets handläggning kan ha haft betydelse för utgången av ärendet (19 kap. 3 b

§ MB). Besvärstiden löper under tre veckor från det att länsstyrelsen erhållit beslutet från nämnden. Sökanden kan kontakta länsstyrelsen, förslagsvis ungefär en månad efter erhållen dispens, för att kontrollera om en överprövning har inletts. Information om ett ärende kan även sökas i länsstyrelsens externa webbdiarium med hjälp av fastighetsbeteckningen.

Det är den som söker dispens som har ansvar att kontrollera att dispensbeslutet vunnit laga kraft innan några åtgärder påbörjas.

Undantag från strandskyddsbestämmelserna upphör att gälla om den avsedda åtgärden inte har påbörjats inom två år eller avslutats inom fem år från den dag då beslutet vunnit laga kraft.

Observera att detta beslut endast omfattar prövning enligt miljöbalken. Huddinge kommuns bygglovsavdelning utreder frågor som faller under plan- och bygglagen (2010:900). Du kan kontakta bygglovsavdelningen på telefon på 08-535 300 00 eller på e-post bygglov@huddinge.se.

Beslutet kan överklagas, se bilaga 1.

BYGGLOVS- OCH TILLSYNSNÄMNDEN

Bilagor:

Bilaga 1: Hur du överklagar beslutet

Bilaga 2: Information om förenklad delgivning

Sändlista:

Delges med e-post

mbf-namndsekreterare@huddinge.se

Kopia för kännedom

naturvard@huddinge.se

Länsstyrelsen i Stockholms län, stockholm@lansstyrelsen.se

Bilaga 1: HUR DU ÖVERKLAGAR BESLUTET

Detta beslut kan överklagas hos Länsstyrelsen i Stockholms län.

Tala om vilket beslut du överklagar genom att ange ärendenummer och beslutsnummer som står högst upp i beslutet. Ange även *varför* du anser att beslutet är oriktigt och *vilken ändring* du vill ha. Handlingar eller annat som du anser stöder din uppfattning bör också bifogas. Skrivelsen bör undertecknas och du bör ange namn, personnummer eller organisationsnummer, bostadsadress, telefonnummer och e-postadress.

Hit skickar du ditt överklagande

Överklagandet ska lämnas in eller skickas till Huddinge kommun:

Länsstyrelsen i Stockholms län
via
Huddinge kommun
Miljö- och bygglovsförvaltningen
Miljötillsynsavdelningen
141 85 Huddinge

Du kan också skicka in ditt överklagande via e-post till miljotillsyn@huddinge.se.

Överklaga inom tre veckor

För att överklagandet ska kunna prövas måste ditt överklagande ha kommit in till Huddinge kommun senast inom **tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Har ditt överklagande kommit in i rätt tid kommer handlingarna att skickas vidare till länsstyrelsen om nämnden inte själv ändrar beslutet på det sätt du har begärt.

Frågor

Har du ytterligare frågor om hur du överklagar kan du vända dig till Miljötillsynsavdelningen i Huddinge kommun via telefonnummer 08-535 300 00 eller e-post miljotillsyn@huddinge.se.

Bilaga 2: Information om förenklad delgivning

Bygglovs- och tillsynsnämnden använder sig i vissa fall av förenklad delgivning. I dessa fall behöver du inte skicka in någon bekräftelse på att du har mottagit handlingar som vi har skickat till dig. Det gör vi för att förenkla delgivningen och minska kostnaden både för dig och förvaltningen.

Den här skrivelsen är inte en delgivning utan en information om vad det innebär med förenklad delgivning.

Vi skickar två brev

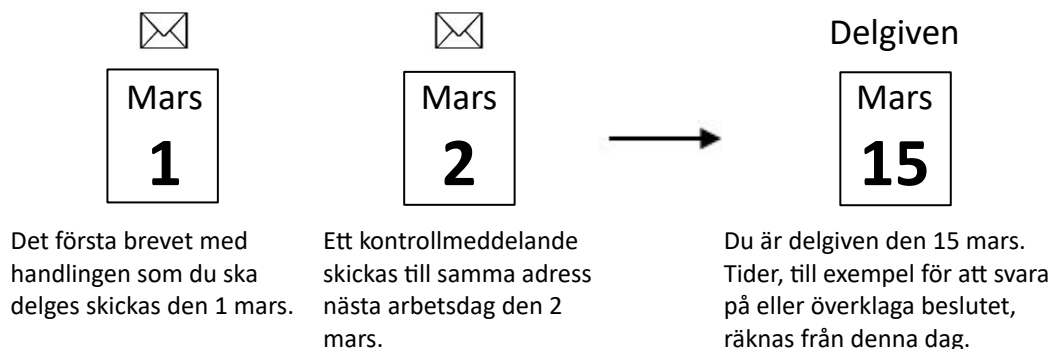
När vi har en handling som du ska ta del av så kommer vi att skicka två brev. Breven skickas till din senaste kända postadress eller e-postadress.

1. Det första brevet innehåller handlingen som du ska delges.
2. Det andra brevet är ett kontrollmeddelande där vi berättar att vi skickat handlingen. Det andra brevet skickar vi en arbetsdag efter det första brevet.

Om brevet med handlingarna kommer i retur till oss så skickar vi det till din folkbokföringsadress, om inte den redan använts.

När är du delgiven?

Att vara delgiven innebär att du anses ha tagit emot en handling. Två veckor efter det första brevet skickades till dig anses du vara delgiven. Datumet som första brevet skickades står i det andra brevet (kontrollmeddelandet).

Medan ärendet pågår

Handlingar kan skickas till dig med förenklad delgivning så länge som ärendet pågår. Om ärendet överklagas kan förenklad delgivning användas även i högre instanser.

Kom ihåg

Kom ihåg att meddela oss om du byter postadress eller e-postadress. Kontrollera din post regelbundet så att du inte missar något viktigt. Om du är på semester eller av någon annan anledning inte kan kontrollera din post är det viktigt att du meddelar oss i förväg.